

pri Plymouthu. Ko se je pogreznil drugi, čolna ni bilo več na svetlo in mizar Day se je zadušil pod vodo. Day je torej prva smrtna žrtev, katero je zahtevala podmornica.

Amerikanska iznajdba.

V ameriški osvobodilni vojni (1776 do 1783) je zgradil Amerikanec Bushnell podmornico, katero so tudi praktično uporabili. Čoln je bil iz lesa, utež je tvorila usesana voda, v čolnu je bil naboj, katerega bi naj spravila do eksplozije ob gotovem času posebna ura. Poskus, na ta način potopiti angleško bojno ladjo, se je ponesrečil, ker se je naboj sprožil v preveliki razdalji od cilja.

Napoleon in Angleži.

Francoskemu cesarju je ponudil podmornico iznajditelj Robert Fulton. Cesar je pustil napraviti več poskusov v lukki Brest. Tokrat se je že posrečilo, da so pognali s pomočjo podvodnega čolna več ladij v zrak. Napoleon pa se le ni mogel odločiti, da bi bil upeljal v svojo mornarico podmornico.

Fultona so odklonili tudi na Angleškem in to največ radi tega, ker se Angleži niso mogli navdušiti za izpopolnitev orožja, ki bi moglo postati opasno angleški premoči na morju.

Nemec Bauer.

Nemec Viljem Bauer je napravil v lukki Kiel 10 m dolgo podmornico, ki je delala s pomočjo 13 mož posadke prav posrečene poskuse. Tudi on ni žel zanimanja in radi tega iznajdbe ni izpopolnil.

Nadaljnja zgodovina podmornice.

Iz nadaljnje zgodovine razvoja podmornice je imenovati profesorja Marie-Davy na vseučilišču v Montpellieru na Francoskem in Tatarja van Elven.

Amerikanec Alstitt je zgradil leta 1863 prvo podmornico na paro nad vodo in na pogon z elektromotorji pod vodo.

L. 1883 je manevrirala pri Stockholmu podmornica, katero sta zgradila Šved Thorston Nordenfelt in angleški duhovnik Garret. Nad vodo je gnal čoln propeler, pod vodo pa para. Dva vodo-

ravno pritrjena propelerja sta čoln potapljala in ga gnala na kvišku.

Leta 1885 je nastopil Anglež Waddington s podmornico na električni pogon. Dve leti za tem je združil Francoz Ledé vse dobre lastnosti dosedanjih iznajdb. Zgradil je 20 metrov dolgo podmornico in Francija se je zelo zanimala za iznajdbo. Leta 1902 so posedali Francozi že 40 podmornic. Današnji podmornici je tedaj tekla zibelka že pred 350 leti.

Pekre pri Limbušu. Izročili smo 14. junija ob obilni udeležbi materi zemlji ostanke blagega mladeniča Teodorja Vehovar, ki nas je zapustil v najlepših letih. Rajni je bil sin edinec spoštovane vdove ter posestnice v Pekrah in je že bil pred odhodom k vojakom holan. V Vršču je vplivala sprememba zraka tako neugodno na Teodorja, da je že po enomesečnem službovanju umrl in so ga pripeljali iz Vršca mrtvega. Blagi materi in sestri naše iskreno sožalje, mnogo mnogo prerano umrlemu Teodorju pa ohranimo hvaležen spomin v molitvi in z zaupanjem na veselo svidenje nad zvezdami. Počivaj v miru, blaga duša!

Marenberg. Da ne bodete mislili, da smo po evharističnem kongresu pozabili na bravce »Slovenskega Gospodarja«, spet sporočamo nekaj novic. Zadnje časa se je pri nas zgodilo toliko nesreč, da bi natisnili eno stran »Slov. Gospodarja«, če bi hoteli o vseh natančneje poročati. Kapi, nesreče pri delu in kdo ve kaj še vse. V nedeljo, dne 12. junija, se je ponesrečil na motornem kolesu obenem z gospo g. Verber iz Sv. Lovrenca na Pohorju. Zelo močno, vendar ne nevarno je ranjena gospa. — Smrt zadnje čase čudno močno pobira tu okrog, in sicer samo v trgu. Na jetiki je umrl Simon Čuhnik, bivši oskrbnik pri Kitnerju, dosegel je starost 50 let. Starostna oslabelelost je bila vzrok smrti Otiliji Jäger, vzorni in dolgoletni zvesti članici Marijine družbe; imela je raka na očesu. Vsled oslabelelosti srca, pljuč in ledvic je umrla Marija Domajnke, soproga tukajšnjega organi-

sta in dolgoletna cerkvena pevka. V slovo ji je zapel moški zbor Katoliškega prosvetnega društva: »Blagor mu«, ki je tokrat prvič nastopil, in cerkveni pevski zbor: »Oh, kak' pesem naša«. — Kriza nas je prisilila, da obnavljamo navade iz časov naših pradedov. Namesto z denarjem plačujemo delavce z blagom: z živili, lesom itd., to na eni strani. Na drugi strani pa so spet veselice s plesom, ki se skoraj mesečno in še tudi bolj pogosto vršijo ter se še napovedujejo, tako da bi lahko o njih napisal kar dve strani vašega lista.

Trbonje. Komaj je poročal »Slovenec«, da je Sv. Danijel eden biserov slovenske zemlje, že so ga zaporedoma obiskali razni izletniki in dali duška svojemu veselju s tem, da so se navžili krasnega razgleda na vse strani Dravske in Mežiške doline ter zelenega Pohorja in ponosnega Kozjaka. — Dne 6. junija so prišli na ta prijazni hrib Sv. Danijela šolarji iz Pameč pod vodstvom gđ. učiteljice in č. g. župnika; 14. junija pa šolarji iz Dravograda. Vračali so se domov skozi Trbonje in veselo prepevali slovenske narodne pesmi. Povsod so se lepo in dostojno obnašali, kar jasno kaže, da so njihovi učitelji dobri vzgojitelji. Ganljivo je bilo, kako se je g. upravitelj otroško ljubeznivo zabaval s šolsko mladino. Takega učitelja pač mora mladina vzljubiti. — Lepo nedeljo smo letos pri nas obhajali zelo veselo. Prišlo je mnogo ljudstva tudi iz sosednjih župnij. Med procesijo je igrala naša »majša godba«. Mladi godbeniki so pokazali, da so že precej kos svojim godalom. Tudi po končani službi božji se niso dolgo mudili v gostilni, za kar se je posebno zahvaliti spretnemu vodstvu njihovega voditelja Martina Pavliča. Slavnostni govornik je bil č. g. Alojzij Vrhnjak, župnik pri Sv. Petru na Kronske gori. Slovesnost so povečali s svojo navzočnostjo tudi č. gg. Anton Trinkaus iz Pameč in Anton Essenko, župnik iz Št. Jana pri Dravogradu. Dekleta so cerkev lepo ovenčala, fantje pa so z možnarji oznanjali r vse strani sveta, da se obhaja v Trbonjah »lepa nedelja« slovesno, mirno in lepo.

Lokavec. V Lokavcu pri Gor. Cmureku je bila na slovesen način blagoslovljena novo dozdana ljudska šola. Bil je to praznik, ki se je razvil v ogromno manifestacijo ob ogromnem

pa na Angleškem, 0,35 kg. Nizozemci zelo ljubijo kakao, katerega konsumirajo po prebivalcu na leto 5,6 kg, medtem ko Nemci samo 1 kg in drugi narodi še manj.

Ura enega najbolj zaslužnih predsednikov Zedinjenih ameriških držav.

V mestu Oslo na Norveškem bodo te dni prodali na javni dražbi žepno uro velikega ameriškega predsednika Abrahama Lincolna. Blagopokojni predsednik je nosil uro pri sebi do smrti. Notrajnost ure je še danes v najlepšem redu in gre ura do minute natančno. Po umoru Lincoln je kupil uro francoski oficir za 40,00 frankov.

mi, ki so pričeli z umikom proti taboru. Ko je zapazil orjak turške zajce, je postal s konjem, segel za hrbet in v njegovi roki se je pojavil lok. Že je bila puščica na tetivi, par napetih trenutkov, prvi zadetek puščice je spremenil umikanje v pobeg, v katerem so pokazali turški konji repe in jezdec hrbte. Jezdec je pognal konja naprej, tetiva se je napanjala in pošiljala za begunci strelice, ki so povzročale pokolj in razljutile celo topničarje na levem bregu Kolpe. Z nasipov je zablisnilo, počilo in prve okrogle granate so primomljale po zraku, se zakadile na bojišču v mehko zemljo in se razkadile s treskom na vse strani. Turki se niso mogli maščevati z mečem ter lokom, pa so pričeli obsipavati viteze s topovskimi krogli. Krščanska vojska je pretela z obzidja topničarjem s pestmi, vitezi so se umikali, ker napram strelu iz topa nista obramba niti meč in ne strelica. Vsi so izginili srečno pred točo granat za obzidjem, le kanonika Matijo Fintiča je zadel kos granate tako nesrečno, da sta obležala mrtva on in konj.

Prvi oboroženi pozdrav med kristjani in Turčini je bil končan z latoriko za hrvatsko-sloven-

sko viteštvo; a je natovoril Hasanovim begom sramoto in ni oznanjal njegovi številni vojski nič kaj dobrega.

Siščani so pozdravljali viteza Pavla. Vojaki in prebivalci so se drenjali krog njega in verjeli, če je tak junak med njimi, ne bo izostala božja pomoč.

Padlega kanonika Fintiča so prenesli v trdnjavo, objokovali njegovo smrt in obenem peli Bogu zahvalnico za prvo zmago, ki je gotovo uverila Turke, da bo tudi 300 Hrvatov in Slovencev trd oreh, če se bo sploh dal streti s tako ogromno močjo kakor je Hasanova. Po zahvali Bogu bi bilo prišlo med obleganci gotovo do temeljite pijače, da ni obsul trdnjave Turek preko Kolpe s topovskimi izstrelki. Za dobro uro ni bilo videti od sisaške trdnjave nič drugega nego gost oblak, iz katerega je bliskalo, grmelo in se kadilo. Turški nasipi so obsipavali trdnjavo z ognjem do 4. ure popoldne, ko je pričel naskok pehote, za katero je čakala v pripravljenosti konjica, da udari po preplezanju in predoru obzidja na pokolj. Turški oblegovalci so se usuli na napad. Naenkrat je oživel

število zbranega naroda iz vseh krajev v okolici Cmureka za jugoslovansko državo. Ljudstvo je prispelo proti vsemu pričakovanju od blizu in od daleč v lepem številu ter proslavilo svečan akt blagoslovitve šole, ki si jo je samo postavilo, na kar najčlovešnji način. Iz Maribora se je udeležil pevski zbor Glasbene Matice in lepo število onih zvestih naročnikov, ki še niso pozabili na naše obmejne kraje. Kljub temu, da je bila iz Avstrije velika agitacija proti udeležbi, je ves narod korporativno prihitel v Lokavec in tam skupno z gosti iz mesta navdušeno manifestiral. Okrog 16. ure se je pričela slovesnost, ki jo je otvoril domačin, upravitelj šole, g. Mirko Cujnik. V svojem pozdravnem govoru je po kratkem zgodovinskem orisu pozdravil v prvi vrsti vse goste, šentlenartskega dekana g. Gomilška in ostalo duhovščino, sreskega šolskega nadzornika g. Karbaša, g. min. v pok. dr. Kukovca, zastopnika vojske, komandanta mesta Maribora polkovnika g. Putnikoviča, zastopnika Narodne Odbrane iz Maribora, g. dr. Miloša Vauhnik, predsednika Glasbene Matice g. Arnuša in prof. Mirka ter zastopnike vseh društev in korporacij. Po njegovem govoru je g. dekan ob asistenci štirih duhovnikov opravil slovesne obrede blagoslovitve in v krasnem govoru razložil zbranemu ljudstvu pomen današnje slavnosti. Govor je končal s pozivom na ljudstvo, da se naj zaveda, da je jugoslovansko ter da nikdar več ne bodo naši kraji prišli v roke onih tujcev, ki še danes stegajo svoje grabežljive roke po naši lepi jugoslovanski zemlji. V imenu šolske oblasti je apregovoril g. nadzornik Karbaš, ki ima velike zasluge na dograditvi šole. Kot zastopnik N. O. je govoril g. min. dr. Kukovec, v imenu vojske pa je v jedrnatih besedah pozdravil narod g. polkovnik Božo Putnikovič. Zastopnike mariborskih društev in g. dekana je pozdravila šolska deca z lepimi nagovori ter jim izročila v spomin cvetje iz domačih poljan. Po blagoslovitvi je šolski zbor zapel dve pesmici, nakar je Glasbena Matica zaključila slavnost s prelepo pesmijo »Domovina mili kraje«. Gostje so si nato ogledali lepo in moderno na novo urejeno šolo ter se podali na malo zakusko, ki so jo za njih priredili domačini. Zunaj pa se je med tem razvilo pravo narodno slavlje, ki ga je povzdigovala še pesem mati arjev, ki so neprestano prepevali naše lepe narodne pesmi, ki jih je

narod poslušal z občudovanjem in hvaležnostjo. Takega narodnega praznika kot je bil tale, v Lokavcu tu pri nas na severni meji še ni bilo. Hvaležni smo vsem, ki so pripomogli, da je bila naša šola blagoslovljena na tako slovesen in lep način, hvaležni pa smo zlasti gostom iz Maribora. H koncu moramo še omeniti nekoliko imen onih, ki jih pa pri slovesnosti sami ni nihče omenil, katerih zasluga pa je, da se je šola postavila, da se je njena dograditev proslavila na tako lep in slovesen način. To so: g. upravitelj šole Mirko Cujnik, ki že šest let deluje v Lokavcu in ki je zastavil vse svoje sile v to, da je ljudstvo dobilo svojo šolo. Njegova desna roka je učitelj g. Kralj, ki je sam okinčal šolo ter prostore pred njo. G. župan Kocbek in prvi občinski svetovalec g. Senekovič pa sta dala na razpolago ves material in svoje ljudi za veselilni prostor. Mnogo bi bilo še imen, ki bi jih lahko navedli, žal pa nam prostor tega ne dopušča. Vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli k tej lepi slavnosti, zlasti častiti duhovščini, učiteljstvu, katoliškimi prosvetnim društvom, gasilcem pa izrekamo tem potom našo najprisrčnejšo zahvalo. Vam, predragi Mariborčani, gg. častniki ter matičarji, prisrčna hvala za Vaš trud, da ste prispeli med nas, severno poboritelje naše lepe države. Tisočera hvala in na svidenje!

Gornja Radgona. Rdeči petelin se je začel letos tudi pri nas pojavljati. V nedeljo, dne 12. junija je popolnoma zgorel g. Francu Bračiču na Spodnjem Grisu mlin s celotno napravo. Škoda se ceni na okoli 60.000 Din.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Tukaj smo spremili k večnemu počitku Angelo Kozar iz Oseka, osemletno učenko drugega razreda osnovne šole. Kruta jetika je marljivi deklici izkopala prerani grob. Bila je izredno nadarjena v učenju, prikupljiva in ljubezniva v govorjenju in obnašanju doma in v šoli. Žalila ni nikogar, rada je molila ter ubogala vselej doma in tudi v šoli. Že se je veselila presrečnega dne, ko bi prvič smela prejeti Jezusa v svoje nedolžno srce. Pa je nevarno zbolela, se pripravila, priporočila svojo dušo sveti Družini za srečno zadnjo uro, podala roko in z glasnim vzklikom »Srečno!« izdahnila. Jezus, prijatelj otrok, jo je vzel k sebi. Naj se raduje v nebesih v družbi angelov! Staršem naše sožalje!

Ptujska gora — Št. Janž v Halozah. Kdo te

ne pozna od blizu in od daleč! Kako radi te obiskujejo ljubitelji narave in krasnega razgleda, ki jim ga nudiš! Kdo te je obiskal enkrat, pride rad zopet in zopet, da se navžije krasnega razgleda. Kralj in gospodar si zgornjih Halož in razgled vrh tebe je nepopisljiv. Proti zapadu zeleno Pohorje, na severu Kozjak in v ozadju Šekel in Vildon z Gradcem, nadalje Slovenske gorice, ozaljšane z belimi cerkvicami in spredaj pod teboj Ptujsko polje; na vzhodu in zahodu lepe vinorodne Haloze, Donati in Boč in premnoge druge razgledne točke. Pri razgledu ti oko zazre prestolico štajerske Slovenije mesto Maribor, prastaro mesto Ptuj in Ormož. Nad 200 cerkva in cerkvic lahko vidiš od našega Janškega vrha in še in še in kakor daleč ti zre oko, zopet kaj lepega, novega in čudovitega te lepe božje narave. Če pa ne verjameš, pa pridi in se prepričaj! Priložnost boš imel na Janško nedeljo, dne 26. tega meseca, dragi ljubitelj lepega razgleda — lepe narave. Obhajamo redko slovesnost. Št. Janž v Halozah je dobil ne samo novo obleko, ampak tudi nove zvonove. Cerkvica, prenovljena od zunaj in od znotraj se slovesno blagoslovi kakor tudi novi zvonovi. Ob 9. uri slovesen sprejem novih zvonov pred cerkvijo in razni nagovori, nato blagoslovitev prenovljen cerkvice, teoforična procesija, pridiga in svečmaša. Pridite od blizu in daleč! Janž v Halozah vabi. Tudi za ljubitelje dobre šentjanške kapljice je preskrbljeno.

Tepanje pri Konjicah. Proslave sprejema otrok v Marijin vrtec v župni cerkvi v Konjicah je je udeležilo tudi mnogo tepanjske mladine. — Naši solarji so v spremstvu svojih učiteljic napravili tudi letos majniški izlet, tokrat v Spitalič. — Poročena je bila in odšla iz naše vasi na Kebelej Marija Krajnc. Tudi njen brat Viktor si je poiskal življenjsko družico in se preselil bliže konjiškega trga. Oba sta bila člana Marijinih družb. Naj ju spremlja sreča! — Iz pohorskega kamnoloma nad Oplotnico so šle po dolgem presledku zopet vagonске pošiljatve granitnih kock preko konjiške železniške postaje v mesta za tlakovanje cest in ulic. Umevno, da so se tudi tukajšnji vozniki poslužili prilike in že v zgodnjih jutranjih urah pridno vozarili kamenje proti železniški postaji. — Povožen je bil Jože Napotnik in se zdravi v bolnici. Njegova družina težko pri-

v oblak pogube zaviti Sisak. Izza sicer poškodovanega in zrahljanega obzidja so se prikazali bliski, grmelo je in udarjalo je med naprej se valeče množice, ki so poskušale vreči preko obeh jarkov hlode, jih pokriti v vsej naglici z deskami in se približati preko nametanih mostov obzidju. Turške vojske je sicer kar mrgolelo, delo premoščanja je šlo nekaj časa izpod rok, a zadetki trdnjaviških topov so trgali skupine paševih pjo-nirjev, razmetavali rezervo in grozili konjenikom, ako bi se drznili v njih območje. V dobri uri je bil odbit prvi naval. Niti eden Turek ni bil stopil pod trdnjavsko obzidje, kaj šele, da bi bil naslonil nanj lestvo.

Oba jarka sta bila polna mrtvecev, ranjenci so jadikovali po bojni ravni, kristjani so opustili protinapad iz previdnosti pred turško artilerijo.

Prva turška kanonada ni povzročila v trdnjavi nobenih pomembnih izgub. Branitelji so bili dobro kriti, ženske in deca so molili po kletih, trpelo je le obzidje, hiše in cerkve.

Prvi dan oblege in napada na Sisak, 17. junij,

je zatonil za Hasana in celo njegovo v naprej zmage pijano vojsko s sramoto, katero je razlila na Turčine peščica djavrov. Pri pogledu na poraz se je penil krvolok Hasan. Sklicjal je sandžake in bege na vojni posvet.

Turki so znali, da se zbira krščanska vojska pri Zagrebu. Za vsako ceno je moral biti padec trdnjave pospešen. V očigled napadu od dveh strani bi odrekli tudi turški tisoči in se razleteli v beg. Hasan je priznal na posvetu oficirjev, da turška sila ni kos naskakovanju utrjenih postojank. Krščanske trdnjave, ki so padle Turkom v roke, so bile zavzete edino le z izkopavanjem podzemeljskih rovov, katere so izdolbili pod obzidja, jih nabili s smodnikom, zažgali in razstrelba je dvignila v zrak zemljo in zide. Sklenjena je bila takojšnja gradnja splavov in priprava čolnov za kopače in minerje. Iz smeri tabora bi bili ponovni naskoki utopijski, ker sta čuvala trdnjavo od te strani dva globoka jarka. Prišla je v poštev še edino Kolpa ob koje bregu je bil pozidan tik ob reki del trdnjavskega obzidja.

Ta častnik se je boril med ameriško državljansko vojno pod zastavo Amerike. Izkupiček za uro je pripadel ameriškim vojnim sirotam. Sin francoskega častnika, ki je posedoval uro od očeta, je zašel v slabe denarne razmere in je bil prisiljen, da je prodal predmet zgodovinske vrednosti ter pomena. Od taštega časa je menjavala ura lastnika. Nekaj časa jo je posedal nemški bankir, priromala je na Švedsko in prišla v last norveškega inženjerja. Vse je prepričano, da se bo pojavil na dražbi v Oslu kak ameriški milijonar, ki bo vrnil uro zopet Ameriki, kamor spada.

(Dalje sledi.)